

BAA013 Konstruktivní geometrie

Úvod do lineární perspektivy

Mgr. et Mgr. JAN ŠAFAŘÍK, Ph.D.

Fakulta stavební VUT v Brně

Základní literatura

- Autorský kolektiv Ústavu matematiky a deskriptivní geometrie FaSt VUT v Brně: *Deskriptivní geometrie, verze 4.0 pro I. ročník Stavební fakulty Vysokého učení technického v Brně, Soubor CD-ROMů Deskriptivní geometrie*, Fakulta stavební VUT v Brně, 2012. ISBN 978-80-7204-626-3.

- Autorský kolektiv Ústavu matematiky a deskriptivní geometrie FaSt VUT v Brně: *Sbírka řešených příkladů z konstruktivní geometrie*, Fakulta stavební VUT v Brně, 2021.

<https://www.geogebra.org/m/ejhn4jay>

- Bulantová, Jana – Prudilová, Květoslava – Roušar, Josef – Šafařík, Jan – Zrůstová, Lucie: *Sbírka zkouškových příkladů z deskriptivní geometrie pro I. ročník Stavební fakulty Vysokého učení technického v Brně*, Fakulta stavební VUT v Brně, 2009. <http://math.fce.vutbr.cz/studium.php>
- Bulantová, Jana – Prudilová, Květoslava – Puchýřová, Jana – Roušar, Josef – Roušarová, Veronika – Slaběňáková, Jana – Šafařík, Jan – Šafářová, Hana – Zrůstová, Lucie: *Sbírka řešených příkladů z deskriptivní geometrie pro I. ročník Stavební fakulty Vysokého učení technického v Brně*, Fakulta stavební VUT v Brně, 2006. <http://math.fce.vutbr.cz/studium.php>
- Puchýřová, Jana: *Cvičení z deskriptivní geometrie, Část B*, Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., Fakulta stavební VUT, Brno 2005.
- Šafařík, Jan: *Cvičení z deskriptivní geometrie pro obor Geodézie a kartografie*, Fakulta stavební VUT v Brně, 2006.

- Holáň, Štěpán – Holáňová, Libuše: *Cvičení z deskriptivní geometrie II. - Promítací metody*, Fakulta stavební VUT, Brno 1989.
- Moll, Ivo – Prudilová, Květoslava – Puchýřová, Jana – Slaběňáková, Jana – Roušar, Josef – Slatinský, Emil – Slepíčka, Petr – Šafářová, Hana – Šafařík, Jan – Šmídová, Veronika – Švec, Miloslav – Tomečková, Jana: *Deskriptivní geometrie, verze 1.0 - 1.3 pro I. ročník Stavební fakulty Vysokého učení technického v Brně*, FAST VUT Brno, 2001-2003.

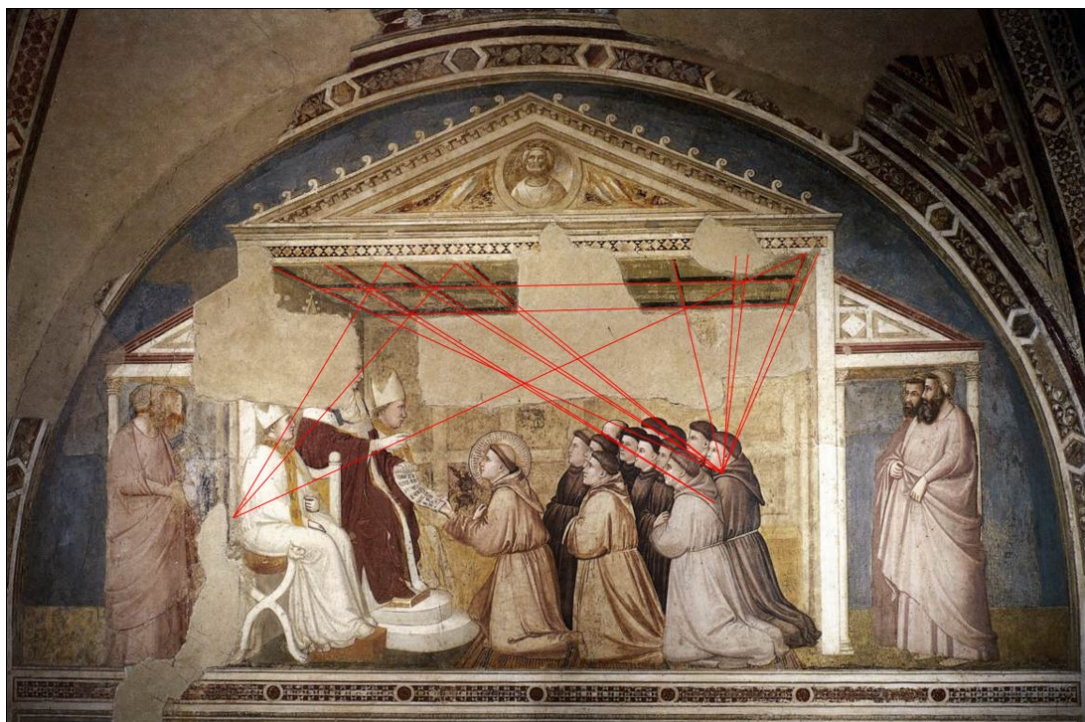
- úvod,
- promítací aparát,
- průsečná metoda,
- vynášení výšek,
- metoda sklopeného půdorysu (i s redukovanou distancí),
- délky úseček v základní rovině,
- nedostupný úběžník,
- redukovaná distance – v souvislosti s měřícími body,
- konstrukce volnou metodou (úhly, čtverec, krychle a pod.),
- met. konstrukcí perspektivy – úběžníková, měřících bodů, hloubkových přímků,
- kružnice v základní a svislé rovině (8 tečen),
- gratikoláž. (Snížený půdorys podle času.),
- prostorová křivka.

Od pradávna můžeme pozorovat, jak se člověk snažil napodobit tvory a věci, které ho obklopovaly. Dělal to dvěma způsoby: řezbou a kresbou. Jihofrancouzské a španělské jeskyně nám uchovaly stopy tohoto úsilí staré několik tisíc let.

Uvědomělé hledání zákonitostí perspektivy je však prokazatelné až na sklonku doby gotické a v období nastupující renesance. Tehdy vznikla velká poptávka po uznávaných umělcích, kteří tak přestali být existenčně závislí na jediném „mecenáši“ a osvobodili se i duchovně od nadvlády církve. Začali dokazovat i svými traktáty (vědeckými pojednáními), že umění není činnost šikovné ruky, ale také činnost duchovní, činnost vědecká, protože pomáhá poznat přírodu i člověka. Vědě vůbec přikládali velký význam. Malíři té doby studovali optiku, zabývali se geometrií, mechanikou, pitvali lidská i zvířecí těla, aby pochopili jejich stavbu, a všestranně pozorovali přírodu. Velmi se zasloužili o rozvoj přírodních věd.

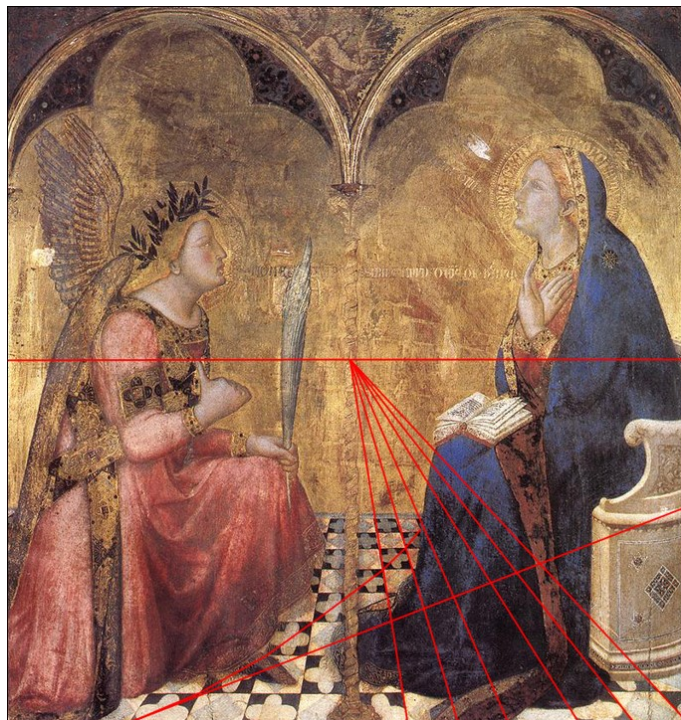
Jedním z objevů této bouřlivé doby je i lineární perspektiva.

- Lineární
- Křivočará
- Žabí (perspektivní podhled) / ptačí (perspektivní nadhled)
- Jedno–, dvou–, tří– úběžníková
- Malířská
- Vzdušná

Ambrogio Lorenzetti: Zvěstování, tabulový obraz; Siena, Academia di Belle Arti.

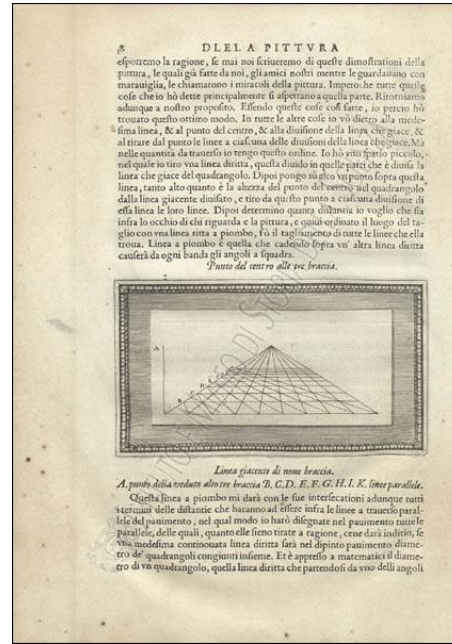
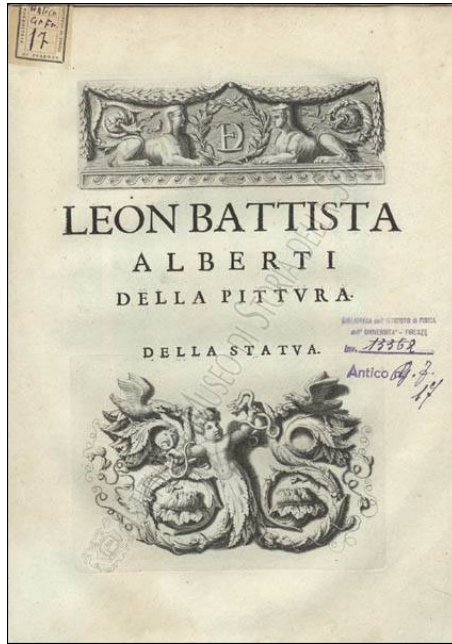
Ambrogio Lorenzetti: Zvěstování, tabulový obraz; Siena, Academia di Belle Arti.

Zasnoubení sv. Kateřiny (kolem r. 1450).

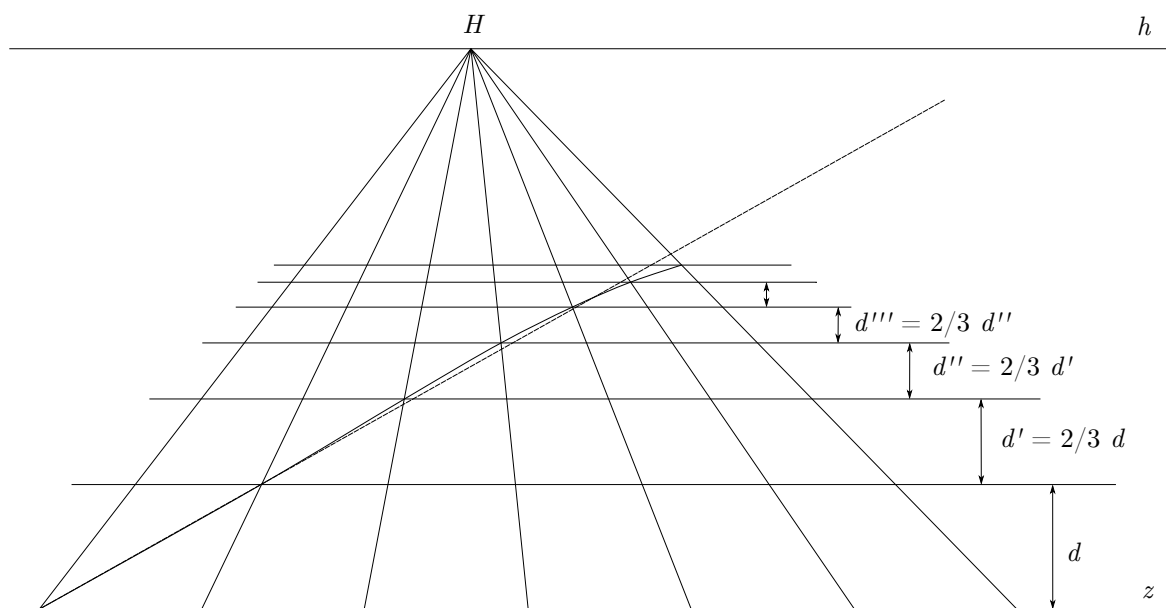

Brunelleschiho „kukátko“.

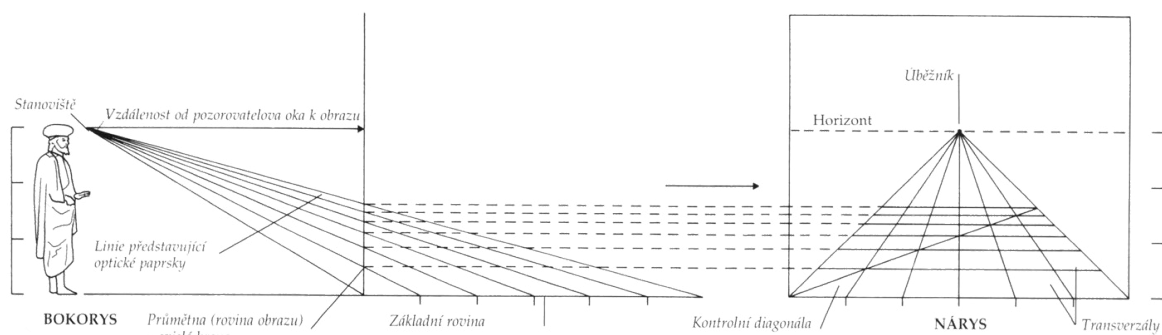

Leone Battista Alberti: Della Pittura libri tre (O malířství).

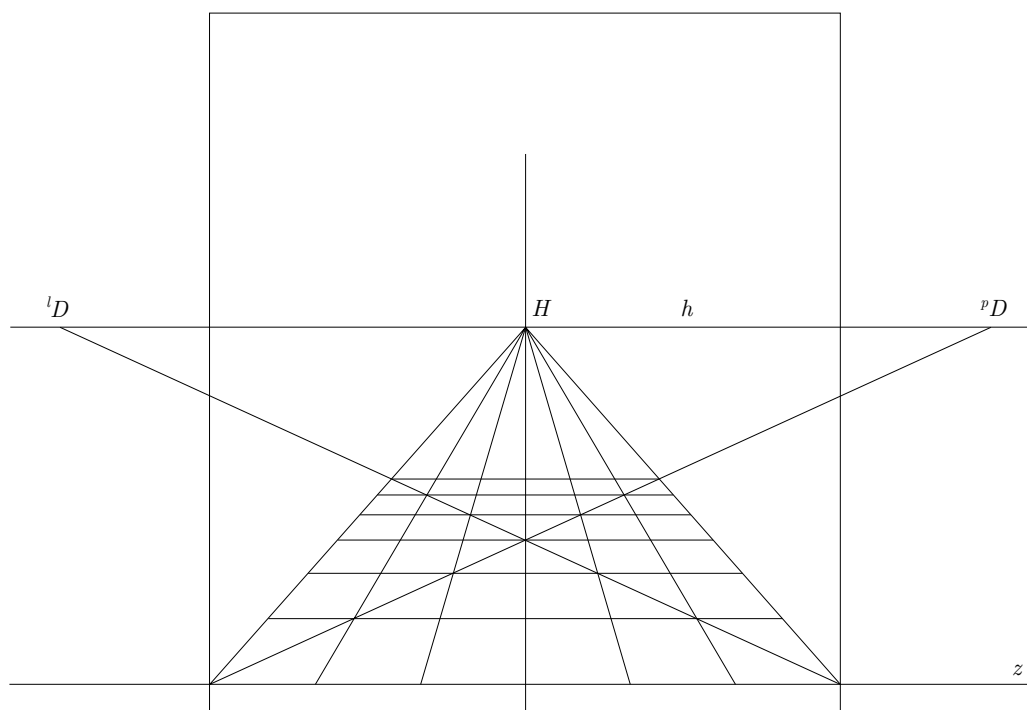
V roce 1435 napsal dílo O malířství (Della Pittura libri tre), které věnoval svému učiteli a příteli Brunelleschimu a do kterého poprvé v dějinách umění zařadil některé poučky o perspektivě.

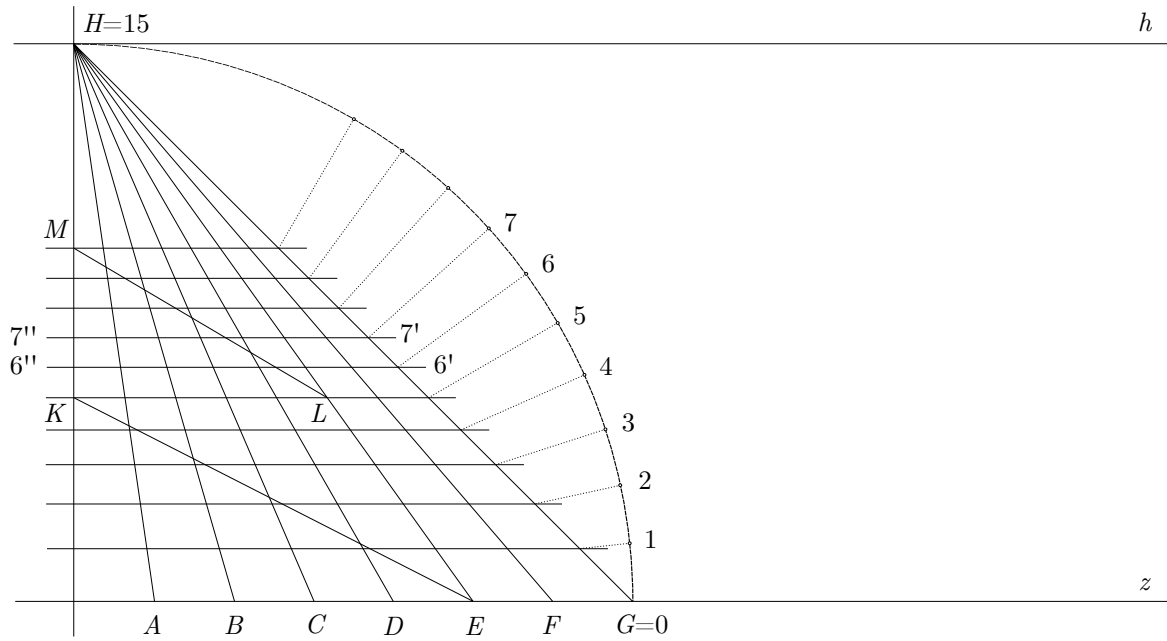
Florentská metoda konstrukce pavimenta.

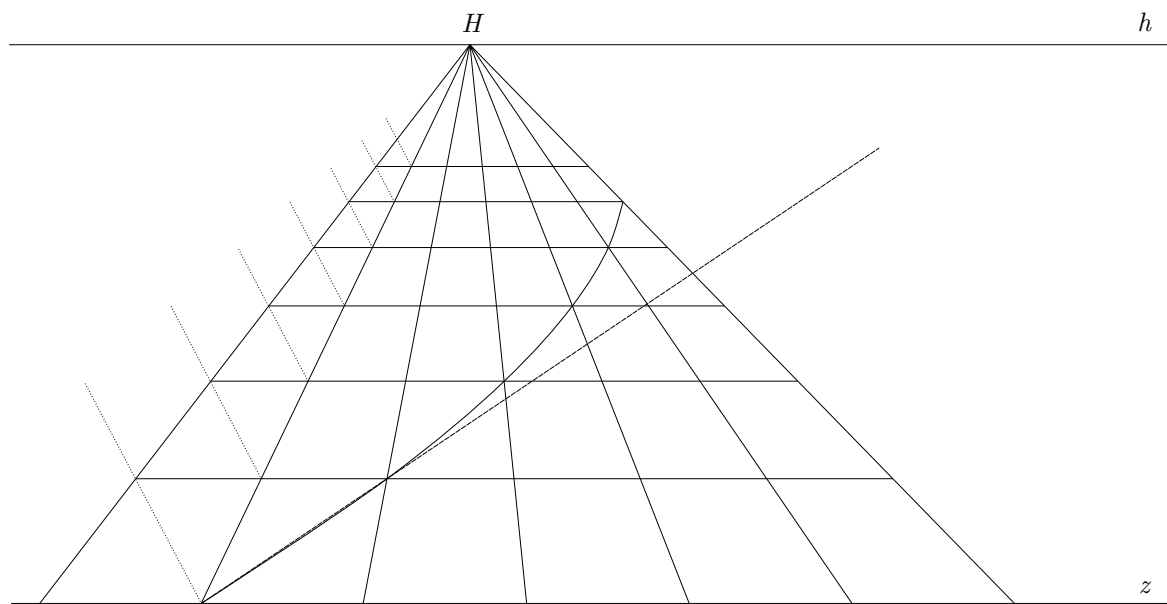
Costruzione legittima (užití pomocného pohledu).

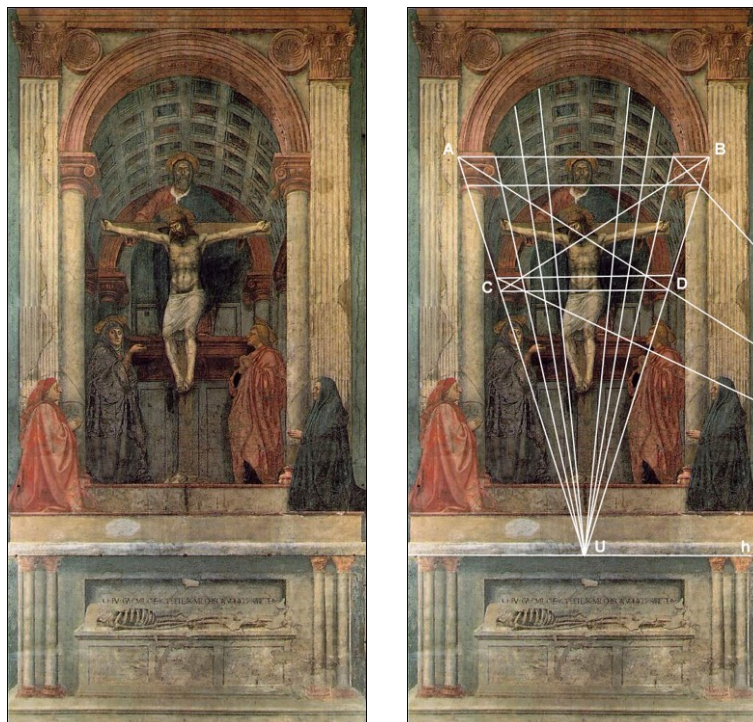
Costruzione albertina.

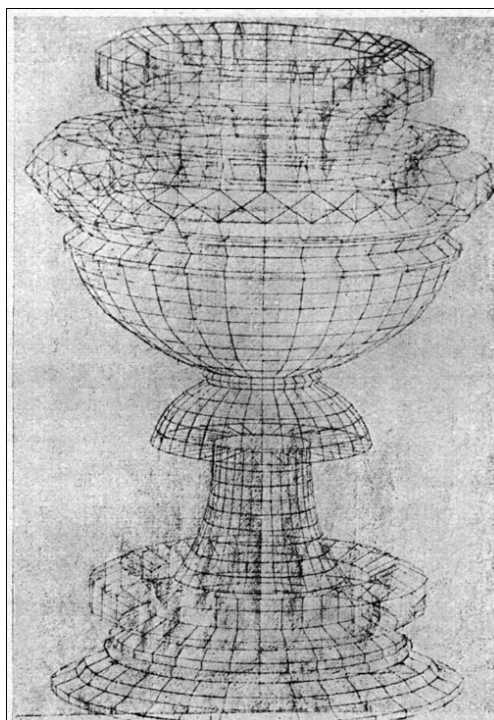
Chybné pavimentum.

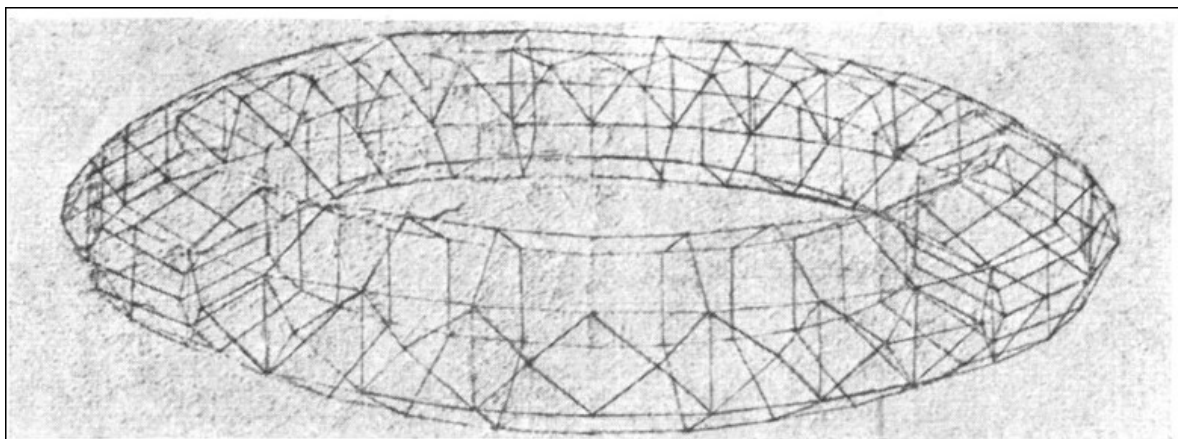
Holbeinova konstrukce pavimenta.

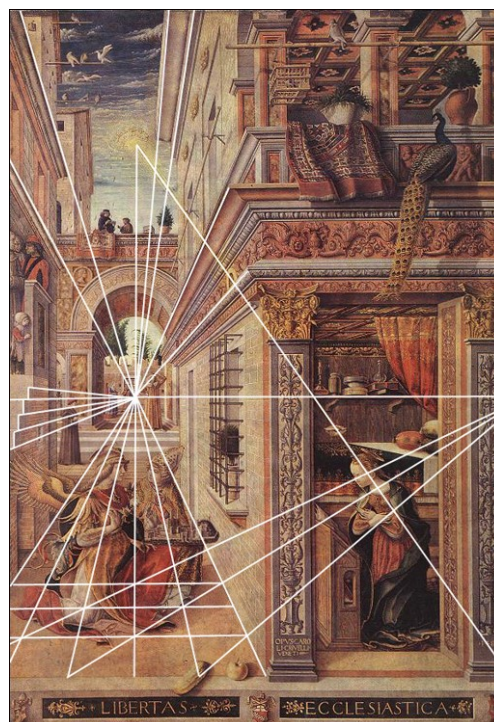
Masaccio: Nejsvětější trojice, freska; Florencie, Santa Maria Novella.

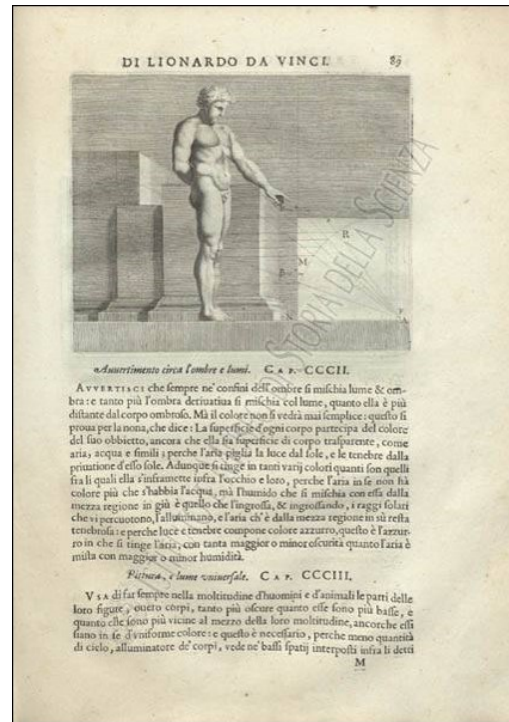
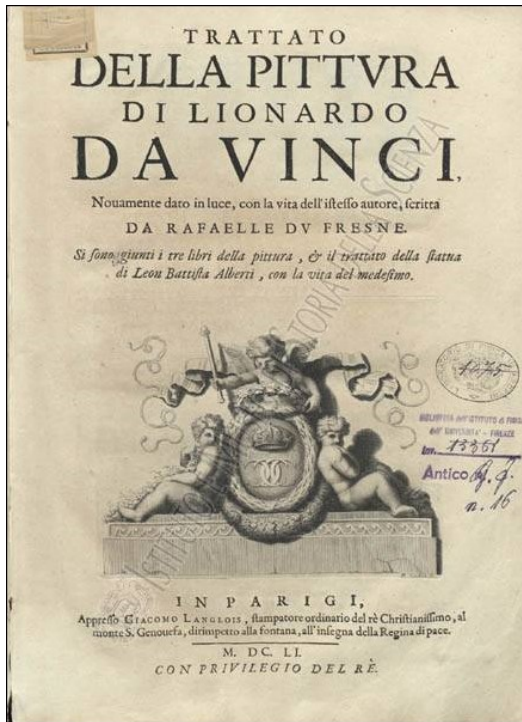
Perspektivní obraz kalichovité nádoby; sbírka v Uffiziích.

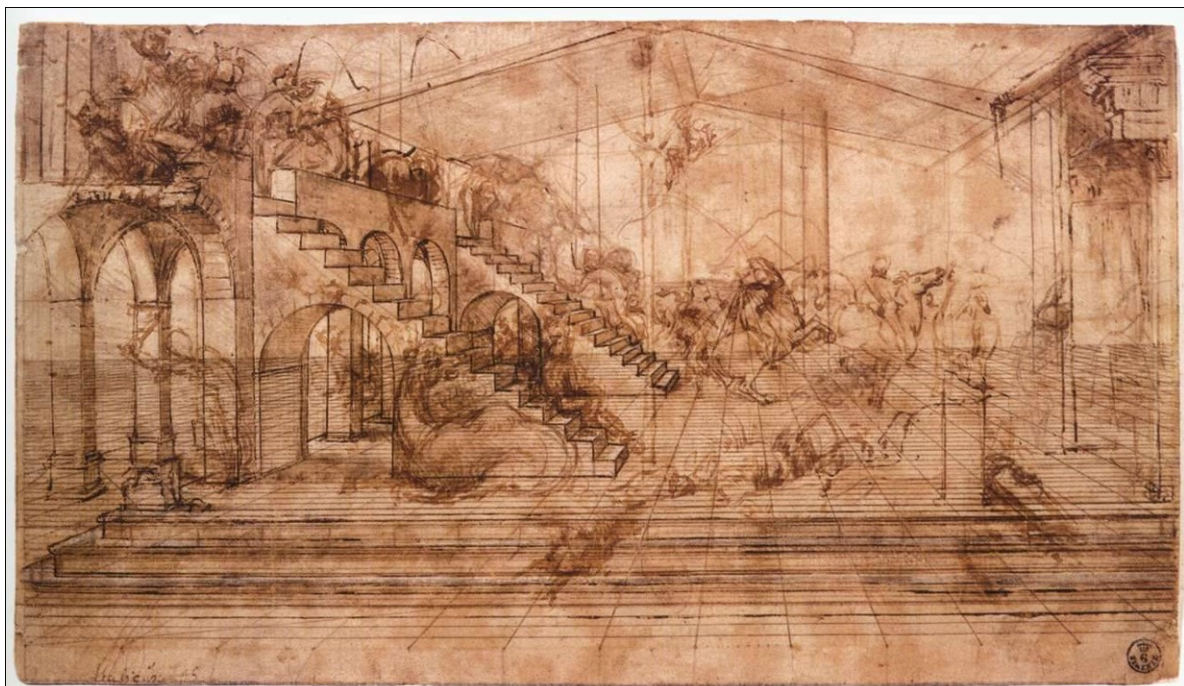
Perspektivní obraz mazzocchia; sbírka v Uffiziích.

Carlo Crivelli: Zvěštování se sv. Emidiem.

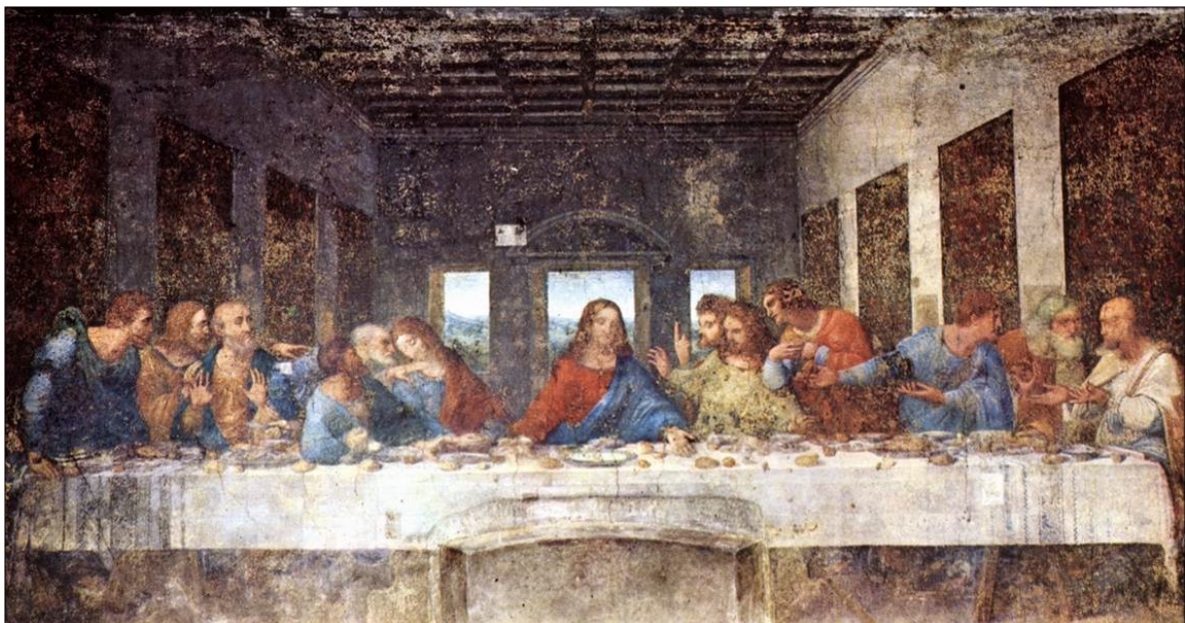
Leonardo da Vinci: Trattato della pittura (Pojednání o malířství).

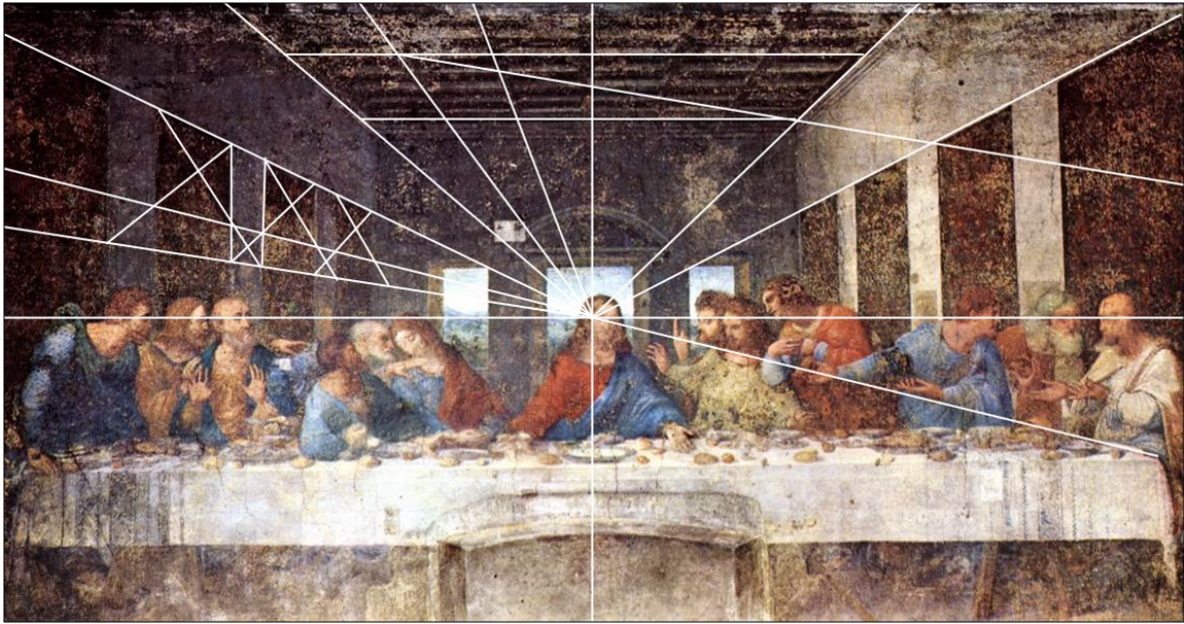
Leonardo da Vinci: Studie k obrazu Klanění tří králů, pérová kresba; Florencie, sbírky v Uffiziích.

Leonardo da Vinci: Nedokončené dílo Klanění tří králů (L'adorazione dei magi), 1481-1482, Galleria degli Uffizi, Florence.

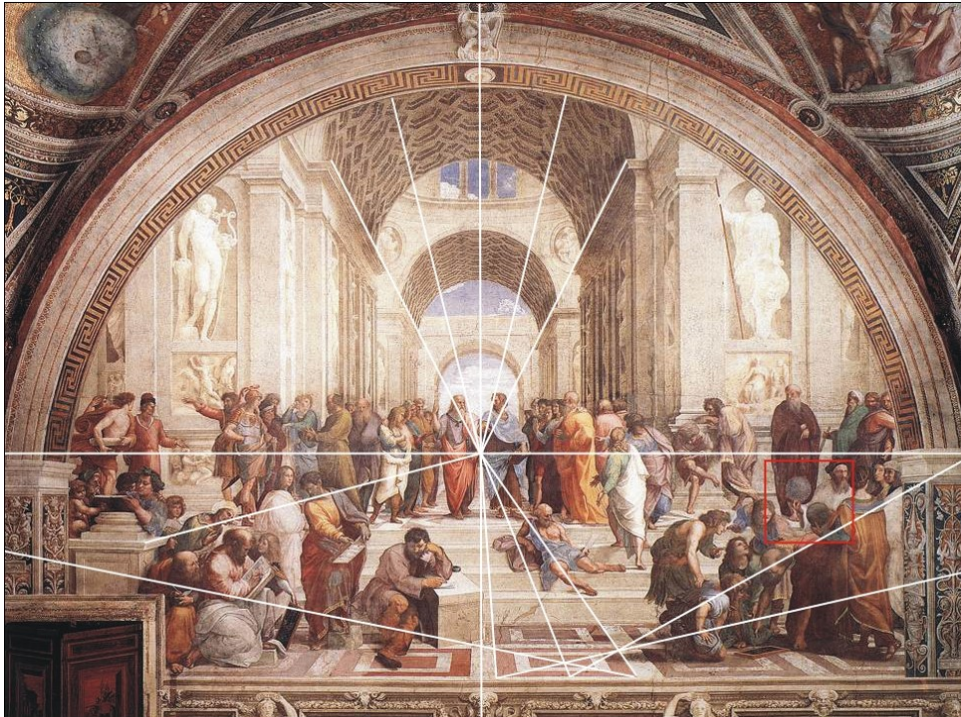
Leonardo da Vinci: Večeře Páně, freska; Miláno, klášter Santa Maria delle Grazie.

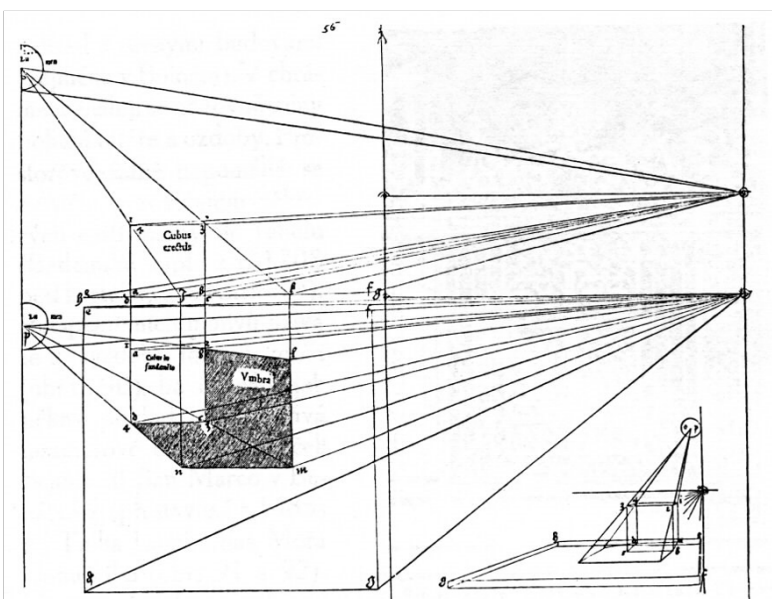
Leonardo da Vinci: Večeře Páně, freska; Miláno, klášter Santa Maria delle Grazie.

Raffaello Santi: Aténská škola, Palazzi Pontifici, Vatikán, Řím, Itálie.

Raffaello Santi: Aténská škola, Palazzi Pontifici, Vatikán, Řím, Itálie.

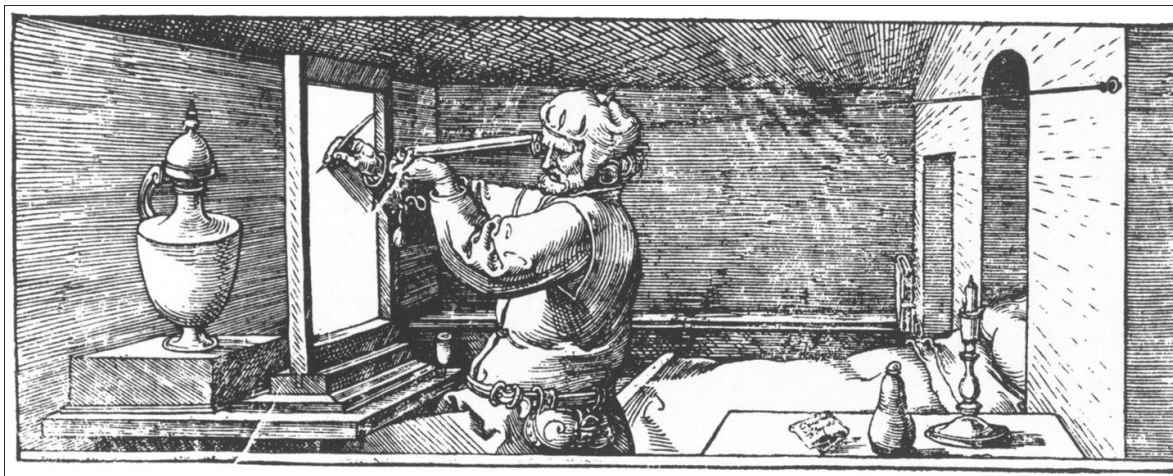
Albrecht Dürer: Návod pro měření pomocí kružítka a pravítka (Underweysung der messung mit dem zirckel und richtscheyd, 1525).

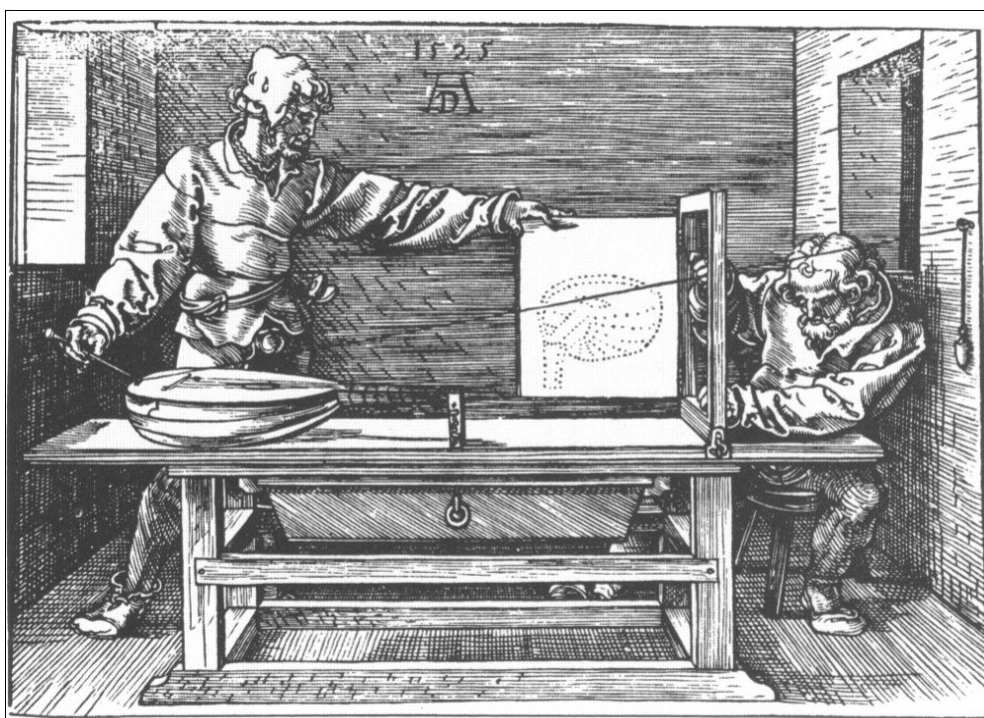
Albrecht Dürer: Malířova skleněná deska.

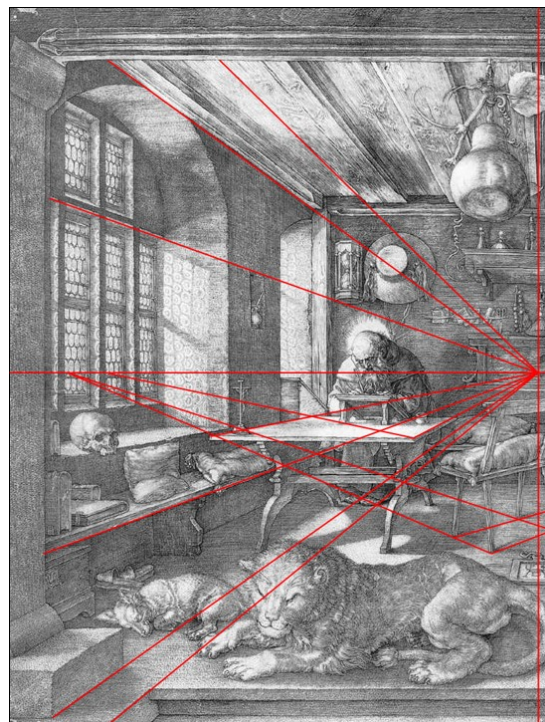
Albrecht Dürer: Kreslířská síť.

Albrecht Dürer: Vynález Jacoba de Keyser.

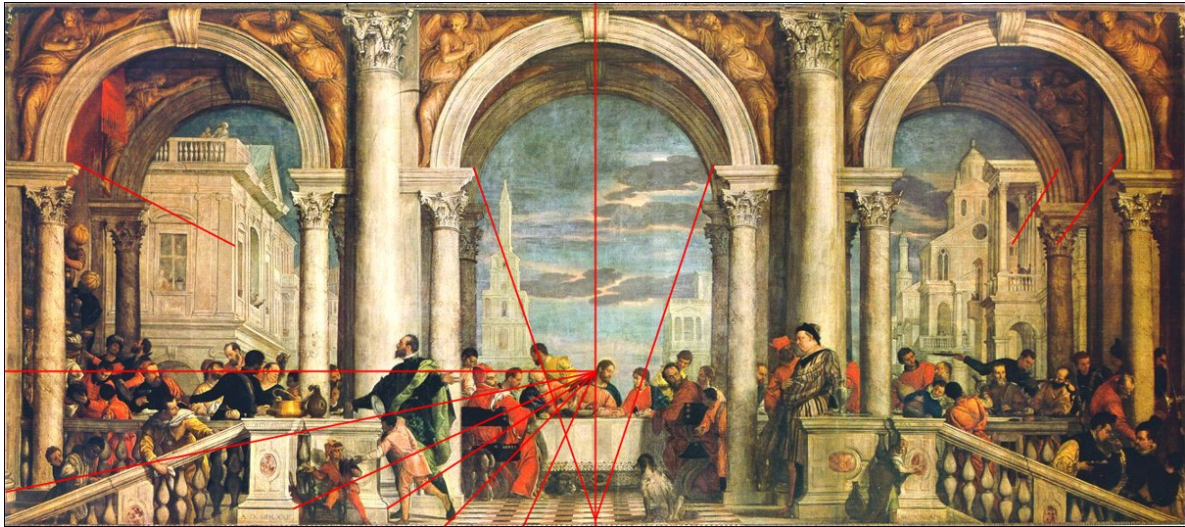
Albrecht Dürer: Dürerovo zařízení.

Albrecht Dürer: Svatý Jeroným, Staatliche Kunsthalle, Karlsruhe, Německo.

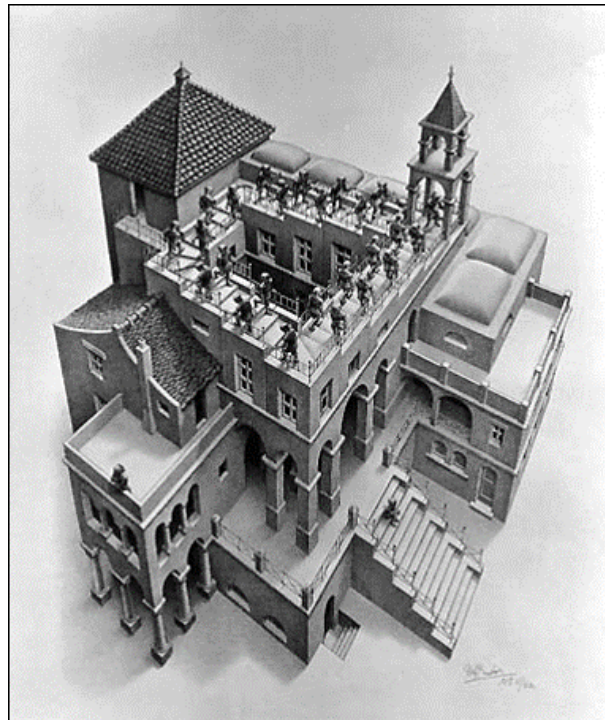

Paolo Caliari - Paolo Veronese: Představení P. Marie v chrámu, tabulový obraz; Benátky, Královská galerie.

Paolo Caliari - Paolo Veronese: Představení P. Marie v chrámu, tabulový obraz; Benátky, Královská galerie.

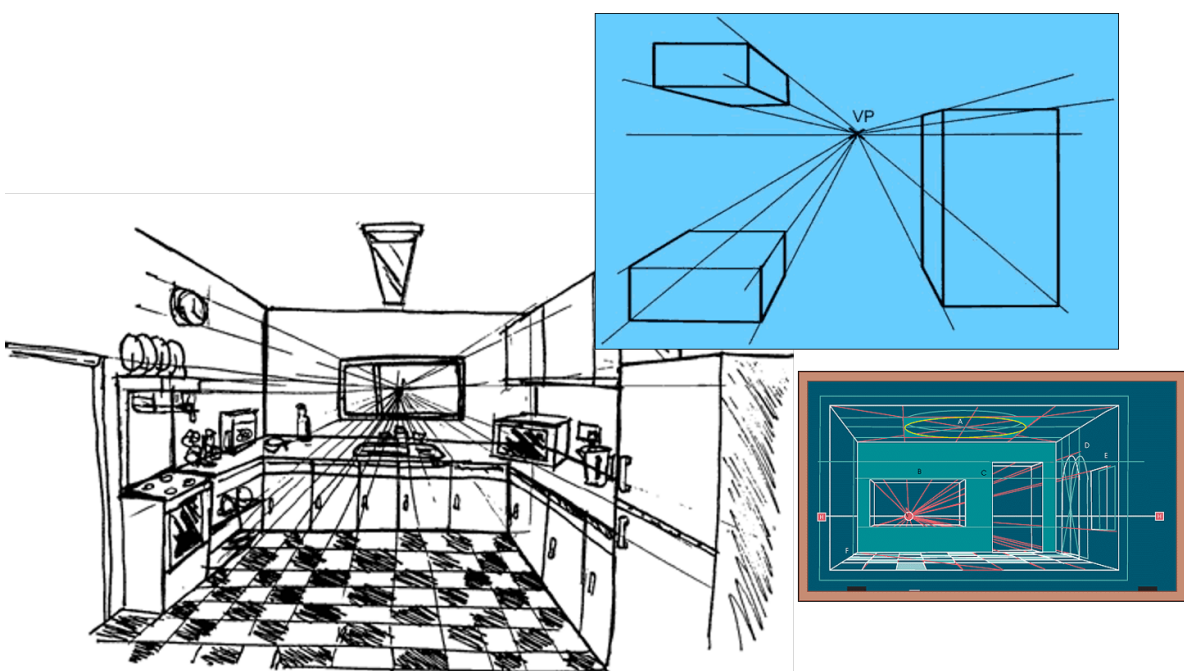

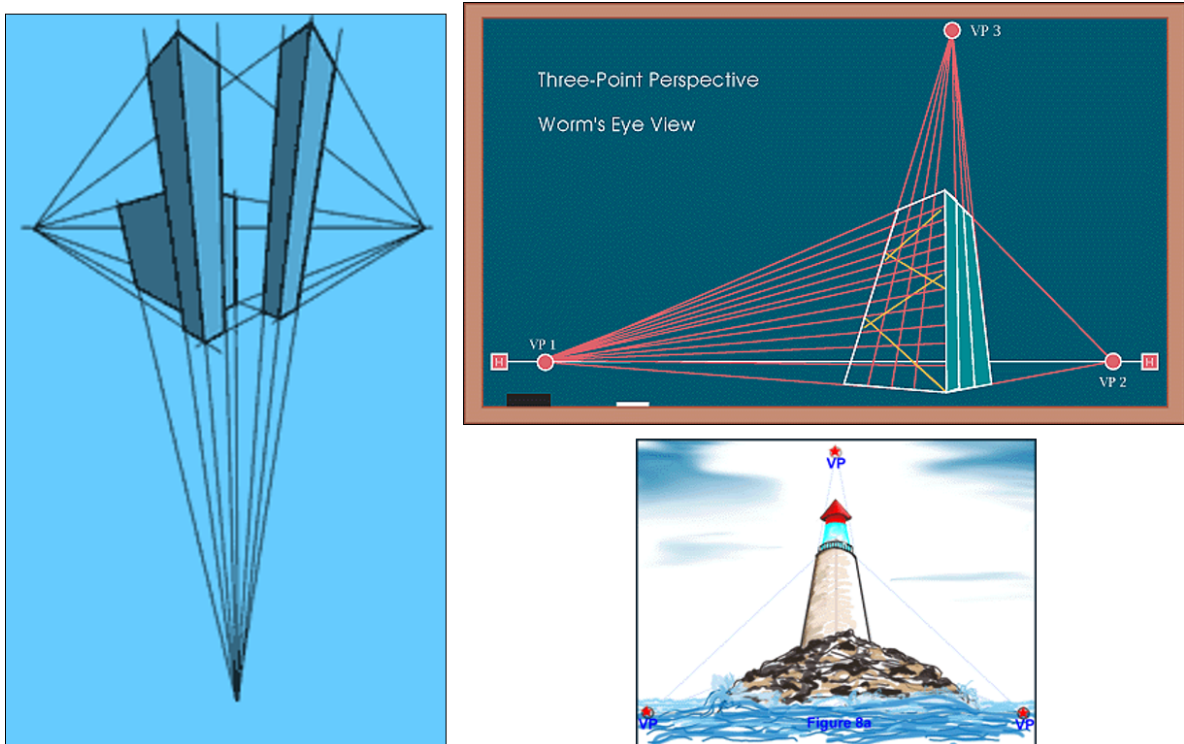
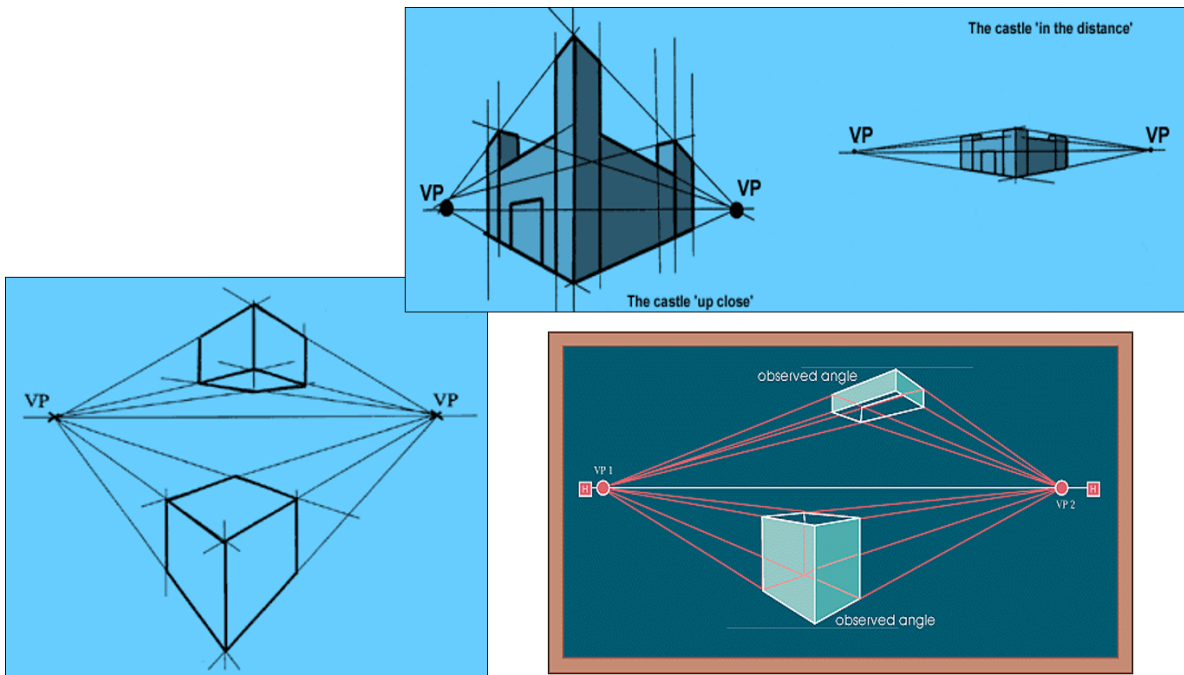
Jednouběžníková perspektiva: interiéry, letecké snímky, snímky z výšky – také průčelná perspektiva, příklad fotografie s osou fotoaparátu vodorovnou, kolmou k průčelné rovině objektu (geom. ve tvaru kvádrů).

Dvouběžníková perspektiva: většina standardních fotografií, u kterých jsou svislé přímky rovnoběžné - také nárožní perspektiva, fotografie, u které je osa fotoaparátu vodorovná a není to průčelný snímek.

Tříběžníková perspektiva: efektní snímky architektur, věží, fotografie, při které je osa fotoaparátu šikmá.

Jednouběžníková perspektiva

Prostorové určení

- Střed – S
- Perspektivní průmětna – ρ
- Základní rovina – π

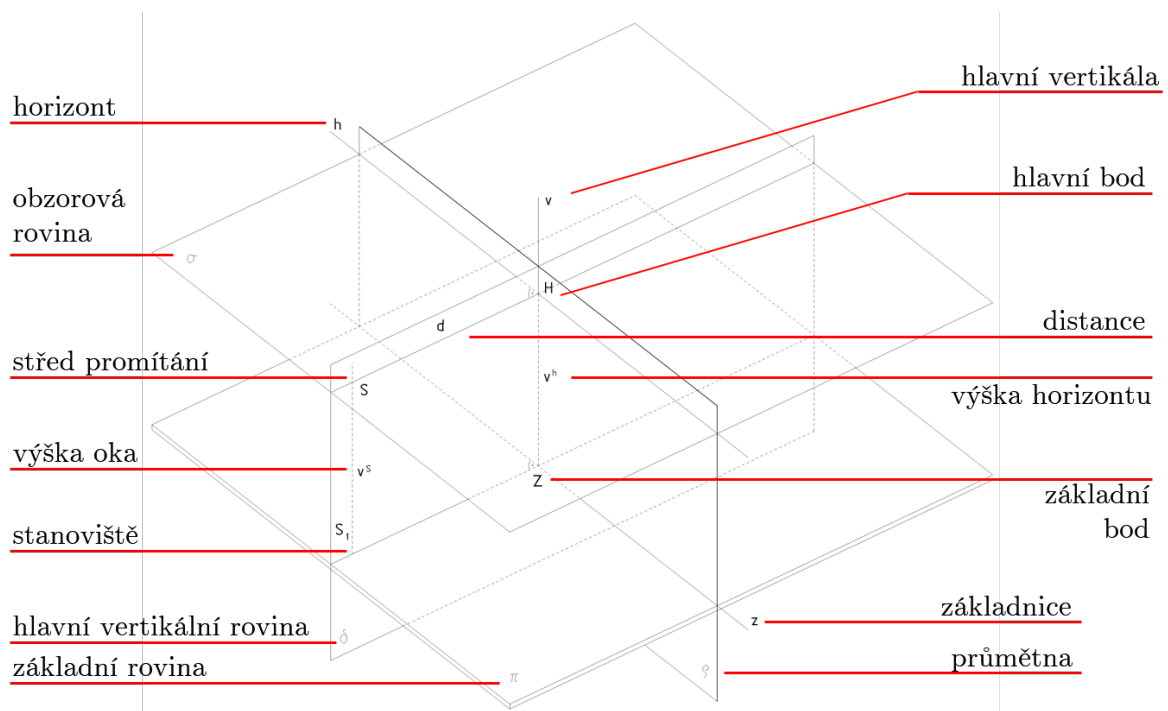
Odvozené pojmy: *horizont, základnice, hlavní bod, základní bod, distančník.*

Používané pojmy: *úběžník, hloubková přímka, redukovaný distančník, redukovaný úběžník.*

Určení v průmětu

- Hlavní bod – H
- Distance – $d = SH$
- Výška horizontu – v_h

Základní prvky perspektivy

Dále viz ...

Autorský kolektiv Ústavu matematiky a deskriptivní geometrie FaSt VUT v Brně:

Deskriptivní geometrie, verze 4.0 pro I. ročník Stavební fakulty Vysokého učení technického v Brně,

Soubor CD-ROMů Deskriptivní geometrie, Fakulta stavební VUT v Brně, 2012. ISBN 978-80-7204-626-3.

Děkuji za pozornost!

